

Anonymiserad version

Översättning

C-219/20 – 1

Mål C-287/20

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

30 juni 2020

Domstol som begär förhandsavgörande:

Amtsgericht Hamburg (Tyskland)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

16 juni 2020

Kärande:

EL

CP

Svarande:

Ryanair Designated Activity Company

Amtsgericht Hamburg

[utelämnas]

Beslut

i målet

1) **EL**, [utelämnas] Villanova di Camposampiero, Italien

- kärande -

2) **CP**, [utelämnas] Villanova di Camposampiero, Italien

- kärande -

[utelämnas]

mot

Ryanair Designated Activity Company, [utelämnas] Dublin, Irland

- svarande -

[utelämnas]

beslutar Amtsgericht Hamburg [utelämnas] den 16 juni 2020 följande:

1. Målet vilandeförklaras.
2. Följande fråga rörande tolkningen av unionsrätten hänskjuts till Europeiska unionens domstol enligt artikel 267 FEUF:

Föreligger ”extraordinära omständigheter”, i den mening som avses i artikel 5.3 i förordning (EG) nr 261/2004, när personalen vid det lufttrafikföretag som utför flygningen deltar i en fackligt organiserad strejk?

Är det i detta avseende relevant huruvida det innan strejken fördes förhandlingar [Orig. s. 2] mellan arbetstagarrepresentanten eller arbetstagarrepresentanterna och arbetsgivaren?

Bakgrund

1. [utelämnas] [nationellt förfarande]
2. Det är avgörande för utgången i målet [utelämnas] hur Europeiska unionens domstol besvarar den hänskjutna tolkningsfrågan i domslutet.

Beskrivning av omständigheterna i målet

3. KL och CL har yrkat att svaranden ska förpliktas betala kompensation till ett belopp på 500,00 euro.
4. CL hade en bekräftad platsreservation för en flygning från Verona [utelämnas] till Hamburg [utelämnas] med flightnummer FR5074 som skulle genomföras av svaranden och ankomma i Hamburg den 28 september 2018 klockan 14:50. Denna flygning ställdes in. Skälet till att flygningen ställdes in var att svarandens kabinpersonal och piloter gick ut i strejk. Efter att ha varslat om att strejken skulle inledas om tre dagar ansträngde sig svaranden för att genomföra så många flygningar som möjligt. Den ansåg emellertid att den omtvistade flygningen behövde ställas in.

5. Det förekom både i detta sammanhang och långt innan strejken förhandlingar med arbetstagarrepresentanter, vilka emellertid inte ledde till något slutligt resultat.
6. Svaranden underrättade på avresedagen CL och KL om att flygningen hade ställts in.
7. [utelämnas] [saknar betydelse]

Relevanta bestämmelser i unionsrätten

Europeiska unionens stadga om grundläggande rättigheter[utelämnas]

8. Artikel 12 ("Mötes- och föreningsfrihet") har följande lydelse: **[Orig. s. 3]**

"1. Var och en har rätt till frihet att delta i fredliga sammankomster samt till föreningsfrihet på alla nivåer, särskilt på det politiska, fackliga och medborgerliga området, vilket innebär rätten för var och en att bilda och ansluta sig till fackföreningar för att skydda sina intressen. ..."

9. Artikel 28 ("Förhandlingsrätt och rätt till kollektiva åtgärder") har följande lydelse:

"Arbetstagare och arbetsgivare, eller deras respektive organisationer, har i enlighet med unionsrätten samt nationell lagstiftning och praxis rätt att förhandla och ingå kollektivavtal på lämpliga nivåer och att i händelse av intressekonflikter tillgripa kollektiva åtgärder för att försvara sina intressen, inbegripet strejk."

Europeiska sociala stadgan[utelämnas]

10. Del I punkt 6 lyder:

"Alla arbetstagare och arbetsgivare har rätt att förhandla kollektivt."

11. Del II artikel 6 ("Kollektiv förhandlingsrätt") lyder:

"För att trygga arbetstagarnas och arbetsgivarnas rätt att förhandla kollektivt, åtar sig parterna

...

samt att erkänna

4. arbetstagarnas och arbetsgivarnas rätt att vidta kollektiva åtgärder i händelse av intressekonflikt, däri inbegripet strejk, om inte annat följer av förpliktelser enligt gällande kollektivavtal."

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004

12. Skäl 14 har följande lydelse:

”Liksom i Montrealkonventionen bör skyldigheterna för det lufttrafikföretag som utför flygningen vara helt eller delvis begränsade i sådana fall [**Orig. s. 4**] där en händelse har orsakats av extraordinära omständigheter som inte kunde ha undvikits även om alla rimliga åtgärder vidtagits. Sådana omständigheter kan särskilt förekomma i händelse av politisk instabilitet, meteorologiska förhållanden som omöjliggör flygningen i fråga, säkerhetsrisker, oförutsedda brister i flygsäkerheten och strejker som påverkar verksamheten för det lufttrafikföretag som utför flygningen.”

13. Artikel 5 (”Inställd flygning”) lyder:

”1. Vid inställd flygning skall de berörda passagerarna ...

c) ha rätt till kompensation i enlighet med artikel 7 av det lufttrafikföretag som utför flygningen ...

3. Lufttrafikföretaget som utför flygningen skall inte vara skyldigt att betala kompensation enligt artikel 7, om det kan visa att den inställda flygningen beror på extraordinära omständigheter som inte skulle ha kunnat undvikas även om alla rimliga åtgärder hade vidtagits.”

14. Artikel 7 (”Rätt till kompensation”) lyder:

”1. Vid hänvisning till denna artikel skall passagerare få kompensation som uppgår till

a) 250 euro för alla flygningar på högst 1500 kilometer ...”

15 [utelämnas] [Bestämmelse i nationell processrätt]

(...) [**Orig. s. 5**]

Relevant nationell rättspraxis avseende tolkningsfrågan

16. I dom av den 21.08.2012 (mål X ZR 138/11) fastställde Bundesgerichtshof (Federala högsta domstolen, Tyskland) följande:

1 **Om en fackförening inom ramen för en lönekonflikt uppmanar ett lufttrafikföretags piloter att lägga ner arbetet kan detta utgöra ”extraordinära omständigheter”, i den mening som avses i artikel 5.3 i förordning nr 261/2004.**

2 **I ett sådant fall undantas lufttrafikföretaget från skyldigheten att betala kompensation för flygningar vilka företaget ställt in för att anpassa färdplanen till de förväntade följderna av uppmaningen till strejk.**

Bundesgerichtshof motiverade sitt avgörande med bland annat följande (punkt 25 och följande punkt):

”Svarandens åberopande av extraordinära omständigheter ska inte lämnas utan beaktande på den grunden att situationen låg inom svarandens kontroll.

Man kan som regel inte utgå från att lufttrafikföretag råder över situationen i samband med en avtalskonflikt och att extraordinära omständigheter därför är uteslutna. Beslutet att genomföra en strejk fattas av arbetsgivarsidan inom ramen för dess fria förhandlingsrätt och därmed utanför verksamheten hos det lufttrafikföretag som utför flygningen. Av detta följer att lufttrafikföretaget normalt inte heller har några i rättsligt hänseende betydande möjligheter att påverka de egna anställdas beslut att strejka eller inte strejka. Argumentet att det lufttrafikföretag som utför flygningen kan gå med på kraven vid strejker inom företaget och därigenom avvärja strejken kan inte godtas. Det skulle då krävas att lufttrafikföretaget avstod från sin unionsrättsligt skyddade föreningsfrihet och i förväg tog på sig den underlägsnes roll i arbetskonflikter. Detta kan inte förväntas av lufttrafikföretaget, och det skulle inte heller ligga i flygpasagerarnas intresse på lång sikt.”

Parternas argument

17. Kärandena företräder uppfattningen att en strejk från den egna kabinpersonalen [**Orig. s. 6**] inte utgör en ”extraordinär omständighet”, i den mening som avses i artikel 5.3 i förordning (EG) nr 261/2004. De anser att man måste räkna med strejker under varje kollektiv avtalsförhandling, och således även med att flygningar inte kan genomföras och måste ställas in: Det är följaktligen fråga om en typisk händelse som kan förväntas inom ramen för den normala verksamheten och inte om en extraordinär omständighet.
18. Svaranden företräder uppfattningen att en fackligt organiserad strejk utgör en extraordinär omständighet, oberoende av huruvida den strejkande personalen är anställd hos det utförande lufttrafikföretaget eller inte. Förordning (EG) nr 261/2004 gör inte ens någon åtskillnad mellan om det är egna anställda eller utomstående som strejkar.

Den hänskjutande domstolens preliminära rättsuppfattning

19. Den hänskjutande domstolen utgår från att frågan sannolikt kommer att besvaras nekande.
20. Domstolen tolkar Europeiska unionens domstols dom av den 17 april 2018 (C-195/17) så, att en passagerares rätt till kompensation just inte ska vara beroende av huruvida en strejk är lagenlig enligt tillämplig nationell lagstiftning om anställning och kollektiva avtalsförhandlingar, utan att det tvärtom endast är sådana händelser som till sin art eller sitt ursprung faller utanför det berörda lufttrafikföretagets normala verksamhet och som ligger utanför dess faktiska

kontroll som ska kvalificeras som ”extraordinära omständigheter”, i den mening som avses i artikel 5.3 i förordning nr 261/2004.

21. Den hänskjutande domstolen förmodar att Europeiska unionens domstol – då den redan bedömt att en ”vild strejk” är en händelse som ligger inom lufttrafikföretagets kontroll – kommer att bedöma att en fackligt organiserad strejk bland de egna anställda i ännu högre grad ligger inom företagets kontroll (till exempel genom att lufttrafikföretaget ingår en överenskommelse med den berörda fackföreningen), vilket torde innebära att ”extraordinära omständigheter” inte kan anses föreligga.
22. Den hänskjutande domstolen anser emellertid också att det är möjligt att Europeiska unionens domstol gör en annan bedömning när det är fråga om en facklig strejk, eftersom en sådan i motsats till en ”vild strejk” skyddas enligt unionsrätten genom både artikel 12.1 och artikel 28 i stadgan om de grundläggande rättigheterna, vilket således utgör hinder för att tolka [Orig. s. 7] domen av den 17 april 2019 (C-195/17) så, att den även omfattar en fackligt organiserad strejk. Syftet med strejkrätten, vilken garanteras enligt artikel 6.4 i Europeiska sociala stadgan, är enligt nämnda bestämmelses inledande mening samt programförklaringen i del I punkt 6 att säkerställa rätten till – samordnad – kollektiv förhandling. Strejkrätten erkänns nämligen uttryckligen ”för att trygga arbetstagarnas och arbetsgivarnas rätt att förhandla kollektivt”. Europeiska unionens domstol skulle således, i motsats till vad som anförts i punkterna 19–21 ovan, kunna utgå från att en överföring av dess rättspraxis till fackligt organiserade strejker innebär en överträdelse av unionsrätten – vilket i förekommande fall skulle kunna härledas redan av skäl 14 i förordning (EG) nr 261/2004, som i allmänhet omnämner en strejk som en ”extraordinär omständighet” – som i synnerhet består i att det, i vart fall vad gäller följderna, kan vara fråga om ett ingrepp i föreningsfriheten, vilken garanteras enligt unionsrätten.

Förfarandet [vid den nationella domstolen]

23. Utgången i målet beror på svaret på tolkningsfrågan: Målet är i övrigt färdigt för avgörande i såväl faktiskt som rättsligt hänseende. Eftersom den hänskjutande domstolen anser att föremålet för tvisten är utrett (punkterna 3–7), har den redan bildat sig en uppfattning i detta avseende.
24. [utelämnas] [nationellt förfarande]
[utelämnas] [Underskrift]